

*Aneks do informatora
maturalnego*

od maja 2007 roku

GEOGRAFIA

Warszawa 2006

Opracowano w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi

IV. STRUKTURA I FORMA EGZAMINU

Egzamin maturalny z geografii jest egzaminem pisemnym sprawdzającym wiadomości i umiejętności określone w *Standardach wymagań egzaminacyjnych* i polega na rozwiązaniu zadań egzaminacyjnych zawartych w arkuszach egzaminacyjnych.

Opis egzaminu z geografii wybranej jako przedmiot obowiązkowy

Geografia jako przedmiot obowiązkowy może być zdawana na poziomie podstawowym lub na poziomie rozszerzonym. Wyboru poziomu zdający dokonuje w deklaracji składanej do dyrektora szkoły.

1. Egzamin na **poziomie podstawowym** trwa 120 minut i polega na rozwiązaniu zadań egzaminacyjnych na podstawie barwnej, szczegółowej mapy oraz innych pomocniczych materiałów źródłowych np.: mapy przeglądowej, planu, tekstu, fotografii, tabeli statystycznej, schematu, wykresu, profilu, przekroju. Zadania egzaminacyjne obejmują zakres wymagań określonych dla poziomu podstawowego.
2. Egzamin na **poziomie rozszerzonym** trwa 150 minut i polega na rozwiązaniu zadań egzaminacyjnych z wykorzystaniem różnorodnych materiałów źródłowych, w tym barwnej mapy szczegółowej, z uwzględnieniem różnych skal przestrzennych i czasowych. Zadania egzaminacyjne obejmują zakres wymagań dla poziomu podstawowego i rozszerzonego.

Opis egzaminu z geografii wybranej jako przedmiot dodatkowy

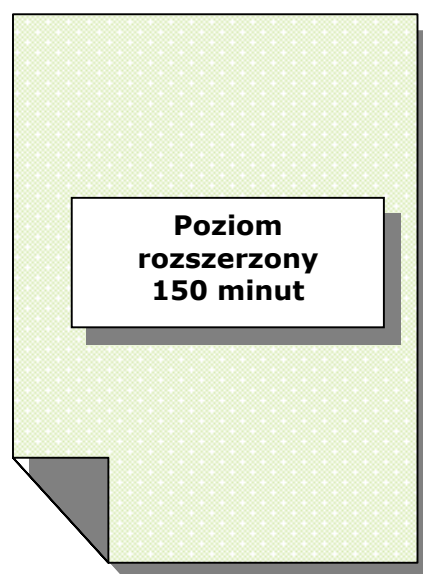
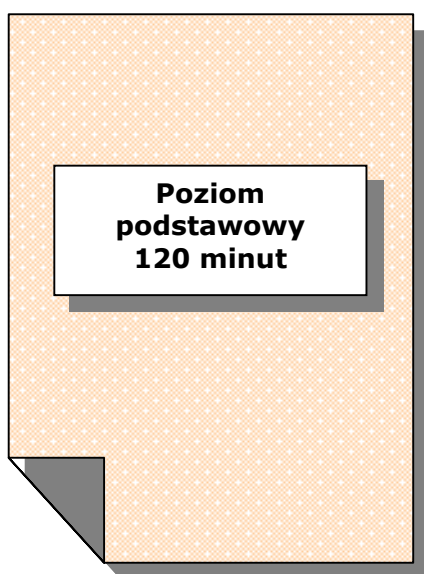
Geografia jako przedmiot wybrany dodatkowo jest zdawana na poziomie rozszerzonym.

Egzamin na **poziomie rozszerzonym** trwa 150 minut i polega na rozwiązaniu zadań egzaminacyjnych z wykorzystaniem różnorodnych materiałów źródłowych, w tym barwnej mapy szczegółowej, z uwzględnieniem różnych skal przestrzennych i czasowych. Zadania egzaminacyjne obejmują zakres wymagań dla poziomu podstawowego i rozszerzonego.

Zasady oceniania arkuszy egzaminacyjnych

1. Rozwiązania poszczególnych zadań oceniane są na podstawie szczegółowych kryteriów oceniania, jednolitych w całym kraju.
2. Obok każdego zadania podana jest maksymalna liczba punktów, którą można uzyskać za poprawne rozwiązanie.
3. Ocenianiu podlegają tylko te fragmenty pracy, które dotyczą polecenia. Komentarze nawet poprawne, wykraczające poza zakres polecenia nie podlegają ocenianiu.
4. Zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenianiu.
5. Zdający zdał egzamin maturalny z geografii, jeżeli z przedmiotu obowiązkowego na poziomie podstawowym albo na poziomie rozszerzonym otrzymał co najmniej 30% punktów możliwych do uzyskania na danym poziomie.
6. Wynik egzaminu z przedmiotu dodatkowego nie ma wpływu na zdanie egzaminu maturalnego.
7. Wynik egzaminu – wyrażony w skali procentowej – odnotowany jest na świadectwie dojrzałości wraz z zaznaczeniem poziomu egzaminu.
8. Wynik egzaminu ustalony przez komisję okręgową jest ostateczny.

VII. PRZYKŁADOWE ARKUSZE I SCHEMATY OCENIANIA

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron (zadania 1–27) i **barwną mapę**. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. W rozwiązaniach zadań przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z ołówka i gumki (wyłącznie do rysunków), linijki, lupy oraz kalkulatora.
7. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
50 punktów

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Do rozwiązania zadań od 1. do 10. wykorzystaj załączoną barwną mapę Pienin i Pienińskiego Parku Narodowego oraz własną wiedzę.

Zadanie 1. (2 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy niżej opisanych obiektów.

Lp.	Opis obiektu	Nazwa obiektu
1.	Miejscowość położona przy granicy Pienińskiego Parku Narodowego, w której znajdują się ruiny zamku w sąsiedztwie uroczyska.
2.	Przełęcz położona na wysokości 695 m n.p.m. przy północnej granicy parku narodowego.
3.	Wąwóz pomiędzy Macelową i Gołą Górą, którego dnem płynie Macelowy Potok.
4.	Miejscowość z przystanią flisacką, położona na granicy parku narodowego.

Zadanie 2. (2 pkt)

Oblicz, na jakiej wysokości n.p.m. położone jest lustro wody w Jeziorze Czorsztyńskim, jeżeli wysokość względna pomiędzy szczytem Piekielko a brzegiem tego jeziora wynosi 148 m. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:.....

Zadanie 3. (1pkt)

Długość tamy, która oddziela Jezioro Czorsztyńskie od Jeziora Sromowieckiego, wynosi na mapie 1,5 cm. Oblicz długość tej tamy w terenie i zakreśl poprawną odpowiedź.

A. 750 m

B. 375 m

C. 3750 m

D. 275 m

Zadanie 4. (2 pkt)

Podaj po dwa przykłady korzyści i zagrożeń dla środowiska przyrodniczego lub działalności człowieka wynikających z budowy i funkcjonowania Jeziora Czorsztyńskiego na Dunajcu.

Korzyści:

1.
2.

Zagrożenia:

1.
2.

Zadanie 5. (2 pkt)

Podaj dwa walory przyrodnicze i dwa walory zagospodarowania turystycznego świadczące o atrakcyjności turystycznej Pienin.

A. Walory przyrodnicze

1.
2.

B. Walory zagospodarowania turystycznego

1.
2.

Zadanie 6. (1 pkt)

Odczytaj z mapy i podaj, na jakiej wysokości nad poziomem morza znajduje się źródło potoku wpadającego do Jeziora Czorszyńskiego oznaczone na mapie literą Z.

.....

Zadanie 7. (1 pkt)

Pasma Pienin zbudowane jest z wapieni.

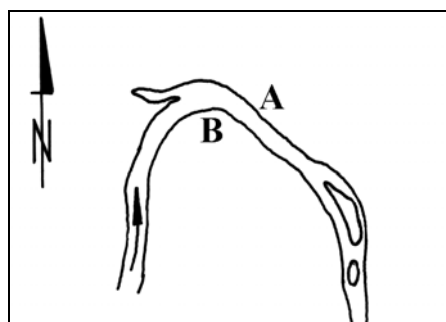
Zaznacz opis, który wyjaśnia warunki powstawania tych skał.

Skały wapienne powstały w wyniku

- a) krystalizacji lawy na powierzchni Ziemi.
- b) wietrzenia fizycznego innych skał, a następnie scalania ziaren skalnych.
- c) nagromadzenia na dnie zbiornika morskiego szkieletów i muszli zwierząt.
- d) nagromadzenia szczątków roślin na obszarach bagiennych.

Zadanie 8. (1 pkt)

Na rysunku przedstawiono zakole Dunajca u podnóża Macelowej Góry (804 m n.p.m.).

skala 1: 25 000

Odszukaj zakole na mapie i podaj, w którym miejscu – oznaczonym na rysunku literami A i B – przeważa proces erozji bocznej, a w którym proces akumulacji rzecznej.

erozja boczna

akumulacja rzeczna

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Maks. liczba pkt	2	2	1	2	2	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt								

Zadanie 9. (1 pkt)

Budowa zespołu zbiorników wodnych wymusiła przeprowadzenie drogi przez obszar Pienińskiego Parku Narodowego łączącej Krośnicę Niznią i Niedzicę.

Podaj dwa zagrożenia związane z jej użytkowaniem w obszarze chronionym.

1.
2.

Zadanie 10. (2 pkt)

Przekreśl w poniższych nawiasach określenia błędne, tak aby cechy klimatu na podanym obszarze były opisane prawidłowo.

W szczytowych partiach Pienin w porównaniu ze Sromowcami Wyżnymi położonymi nad Dunajcem

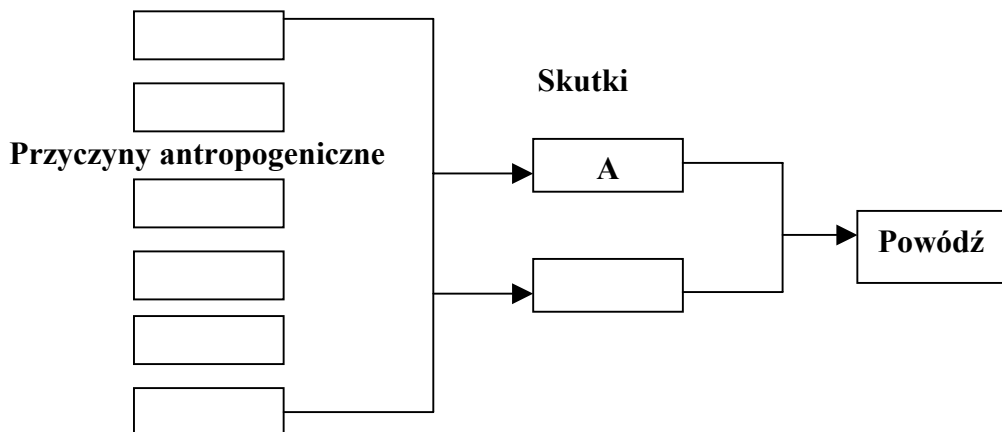
- a) suma rocznych opadów jest (niższa / wyższa).
- b) roczna amplituda temperatury powietrza jest (niższa / wyższa).
- c) ciśnienie atmosferyczne jest (niższe / wyższe).
- d) średnia temperatura roczna jest (niższa / wyższa).

Zadanie 11. (4 pkt)

W 1997 r. w dorzeczu Odry wystąpiła wielka powódź o niespotykanej dotychczas skali. Uzupełnij schemat, wpisując w odpowiednie pola litery (B–H), którymi oznaczono różne przyczyny powodzi i ich skutki.

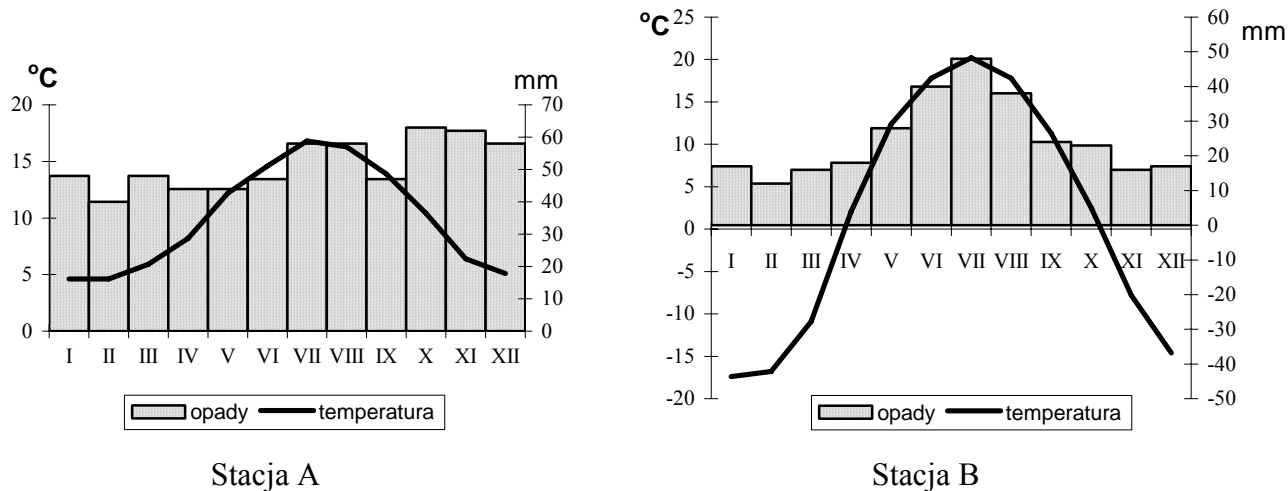
- A. Zmniejszenie retencji dorzecza.
- B. Zmniejszenie powierzchni lasów.
- C. Intensywne opady deszczu.
- D. Regulacja doliny Odry.
- E. Duża ilość dopływów Odry biorących początek w Sudetach.
- F. Rozwój budownictwa na obszarze terasy zalewowej, brak konserwacji wałów przeciwpowodziowych.
- G. Wezbranie wody w rzekach i przerwanie wałów przeciwpowodziowych.
- H. Mała pojemność zbiorników wodnych na Odrze i jej dopływach.

Przyczyny przyrodnicze

Zadanie 12. (2 pkt)

Diagramy klimatyczne przedstawiają rozkład temperatury powietrza i opadów w ciągu roku na stacjach klimatycznych A i B położonych w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego.

a) Podaj nazwy typów klimatu, w których położone są odpowiednio stacje A i B.

Stacja klimatyczna A:

Stacja klimatyczna B:

b) Przyporządkuj stacjom A i B odpowiednią wartość amplitudy rocznej temperatury powietrza: 12°C, 3°C, 20°C, 37°C, 43°C.

Amplituda roczna temperatury powietrza stacji A:

Amplituda roczna temperatury powietrza stacji B:

Zadanie 13. (2 pkt)

Na podstawie diagramów klimatycznych przedstawionych w zadaniu 12. przyporządkuj odpowiednio stacji A lub B wymienione poniżej cechy.

1. Klimat stacji cechuje przewaga opadów konwekcyjnych, wynikających z silnego nagrzania podłoża w okresie letnim.

Stacja

2. Stacja o wyższej średniej rocznej temperaturze powietrza.

Stacja

3. Klimat o cechach charakterystycznych dla tej stacji występuje na Wyspach Brytyjskich.

Stacja

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	9.	10.	11.	12.	13.
	Maks. liczba pkt	1	2	4	2	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 14. (2 pkt)

Dobierz po jednym kraju do podanych w tabeli informacji. Nazwy krajów wybierz spośród wymienionych niżej.

Kanada, Bangladesz, Hiszpania, Holandia, Islandia, Maroko

Kraj	Gęstość zaludnienia (liczba osób na km ²)	Cechy wpływające na gęstość zaludnienia
	386	nizinne położenie, łagodny morski klimat, wysoki poziom rozwoju gospodarczego
	3	położenie w pobliżu koła podbiegunowego, lodowce, czynne wulkany
	975	żyźne gleby aluwialne, klimat monsunowy, położenie w delcie dwóch rzek
	1	klimat umiarkowany chłodny i subpolarny, liczne wyspy Archipelagu Arktycznego

Zadanie 15. (2 pkt)

Przeczytaj następujący tekst.

W Polsce wytwarza się rocznie około 1,4 mln ton odpadów z tworzyw sztucznych. W Niewiadowie koło Tomaszowa Mazowieckiego zostało zainstalowane urządzenie, które przerabia niesegregowane odpady plastikowe na benzynę i olej napędowy. Jest ono w stanie wyprodukować w ciągu godziny nawet 500 litrów paliwa. Urządzeniem tym, wyprodukowanym przez firmę Technologie Ekologiczne, interesują się m.in. Niemcy, Irlandczycy oraz Chińczycy. Czesi już kupili od nas takie urządzenie.

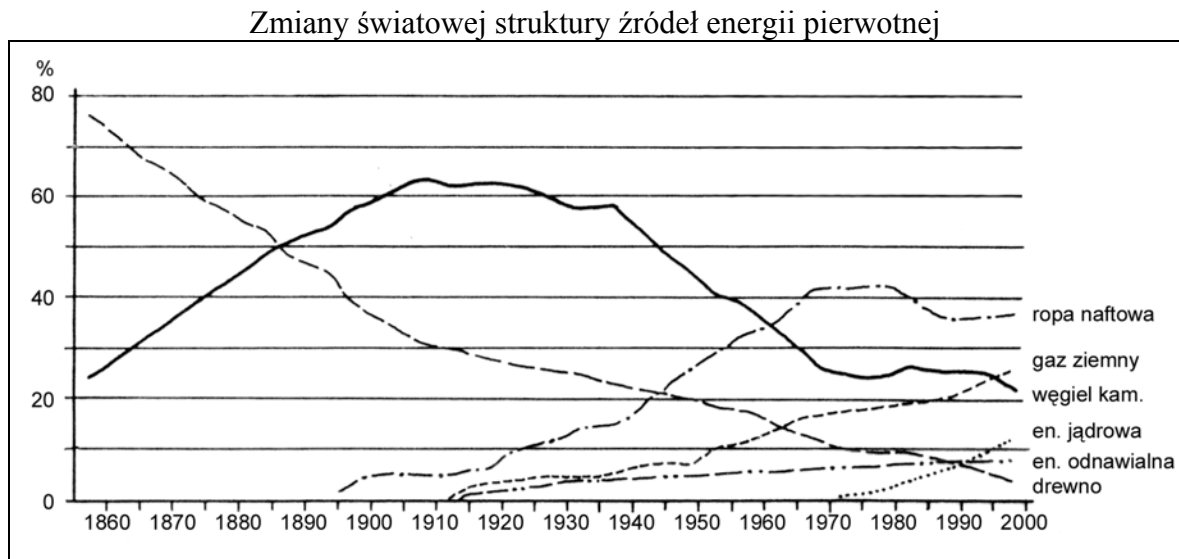
Niesegregowane odpady z tworzyw sztucznych ładowane są do reaktora katalicznego, w którym topią się pod wpływem wysokiej temperatury (400°C). Paliwo odbierane jest przez dwie rafinerie z Jasła i Jedlicza, w których jest ono destylowane i rozdzielane na benzynę (18%) oraz olej napędowy (47%). Urządzenie przerabia 360 ton śmieci miesięcznie. Do Niewiadowa trafiają odpadki, m.in. z Górnego Śląska, Łodzi i Warszawy. Z odpadków tych powstaje 220 ton paliw płynnych miesięcznie. Wkrótce w Polsce zostanie uruchomionych kolejnych osiem takich urządzeń. Pracę przy nich znajdzie 80 osób.

Podaj cztery korzyści (ekologiczne i społeczno–ekonomiczne), które przyniosła inwestycja opisana w powyższym tekście.

1.
2.
3.
4.

Zadanie 16. (2 pkt)

Na podstawie wykresu i opisów przyporządkuj odpowiednie źródło energii pierwotnej i podaj jego nazwę.

- a) Największe znaczenie tego surowca przypadło na wiek XIX. Obecnie wykorzystywany jest głównie do produkcji energii cieplnej:
- b) Rola tego surowca w bilansie energetycznym maleje, chociaż w latach 80. XX wieku jego znaczenie okresowo wzrosło:
- c) Znaczenie tego surowca systematycznie wzrasta i obecnie w bilansie energetycznym świata przekracza 20%:
- d) Rosnący udział tego surowca w bilansie energetycznym został zahamowany przez kryzys energetyczny:

Zadanie 17. (2 pkt)

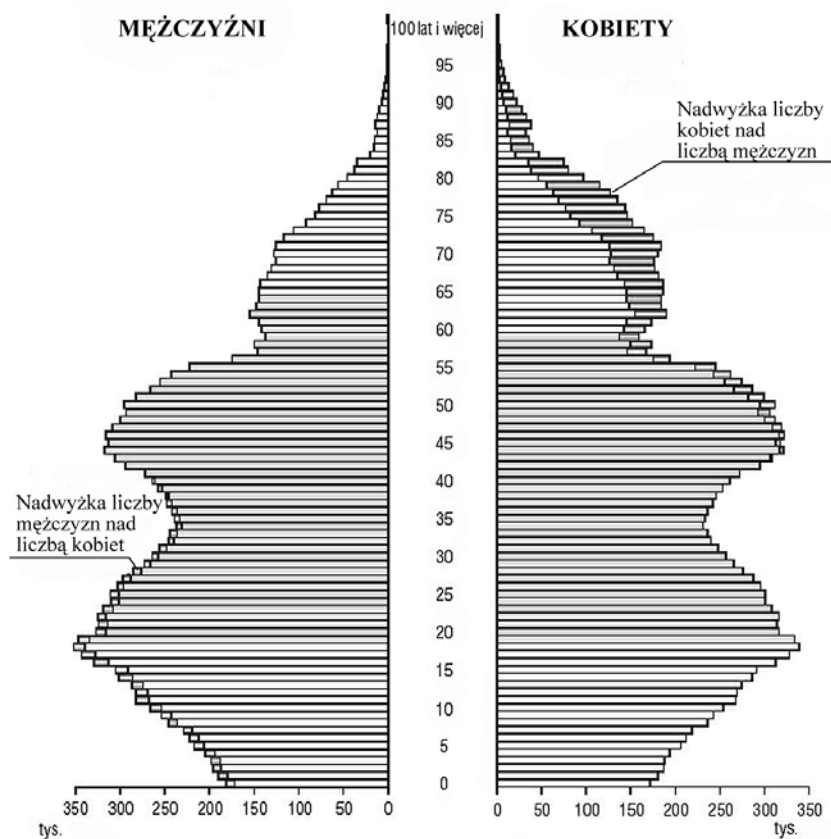
Podaj dwa przykłady zmian zachodzących w bilansie energetycznym świata, które mają pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Uzasadnij odpowiedź.

- 1.
.....
.....
.....
- 2.
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	14.	15.	16.	17.
	Maks. liczba pkt	2	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 18. (2 pkt)

Piramida przedstawia strukturę ludności Polski według wieku i płci w 2002 r.

Oznacz zdania prawdziwe literą P a zdania fałszywe literą F.

1. Na strukturę wieku i płci ludności Polski wywarła wpływ II wojna światowa
2. Urodzeni w II połowie lat 60. należą do wyżu demograficznego
3. W strukturze ludności Polski najwyższy udział ma ludność w wieku produkcyjnym
4. W przedziale wieku 45-50 lat występuje wyższy poziom zgonów kobiet niż mężczyzn

Zadanie 19. (2 pkt)

Podaj trzy społeczno-ekonomiczne konsekwencje starzenia się ludności Polski.

1.
2.
3.

Zadanie 20. (2 pkt)

Wypełnij tabelę, przyporządkowując typom zespołów miejskich opisy (A–C) ich cech oraz przykłady miast tworzących te zespoły (1–3).

Opis zespołu miejskiego:

- A. Typ zespołu miejskiego powstający w wyniku rozwoju dużych miast oraz łączenia się rozwijających się wokół nich podmiejskich stref zabudowy jednorodzinnej w jeden zwarty region miejski.
- B. W strukturze tego zespołu miejskiego wiodącą rolę odgrywa największe miasto. W zasięgu jego oddziaływania znajduje się wiele mniejszych miast i wsi, powiązanych funkcjonalnie i komunikacyjnie.
- C. Zespół miejski tworzą równorzędne pod względem liczby mieszkańców miasta, często o uzupełniających się wzajemnie funkcjach, powiązane komunikacyjnie. Głównym czynnikiem rozwoju miast jest przemysł rozwinięty zwykle na bazie eksploatowanych surowców mineralnych.

Przykłady zespołów miejskich:

- 1. Duisburg, Bochum, Dortmund, Essen
- 2. Warszawa, Pruszków, Otwock
- 3. Tokio, Jokohama, Kawasaki

Typ zespołu miejskiego	Opis zespołu miejskiego (A,B,C)	Przykład zespołu miejskiego (1,2,3)
Konurbacja		
Aglomeracja		
Megalopolis		

Zadanie 21. (1 pkt)

Od zakończenia II wojny światowej najwięcej konfliktów zbrojnych na świecie wybuchło w Afryce. Do najbardziej zaognionych konfliktów doszło w ostatnich latach XX wieku w Rwandzie, Somalii, Sudanie i Republice Konga.

Na przykładzie wymienionych krajów podaj dwie przyczyny występowania konfliktów zbrojnych w Afryce.

- 1.
- 2.

Zadanie 22. (1 pkt)

Zaznacz, wśród wymienionych, działanie podjęte przez ONZ lub jej Agendy.

- A. Inwazja sił zbrojnych w Iraku w 2003 r.
- B. Tworzenie „Listy dziedzictwa światowego”.
- C. Nadzór nad wielkością wydobycia i kształtowaniem cen ropy naftowej.
- D. Działania Czerwonego Krzyża w strefach konfliktów zbrojnych.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	18.	19.	20.	21.	22.
	Maks. liczba pkt	2	2	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 23. (4 pkt)

Na mapie konturowej przedstawiono kraje basenu Morza Śródziemnego.

a) Na podstawie opisów rozpoznaj i wpisz nazwy krajów położonych w tym regionie.

A. Turystów przyciągają do tego położonego na półwyspie kraje walory krajobrazowe, zwłaszcza wybrzeża wschodniego, archipelagi wysp oraz obiekty kultury materialnej: świątynie chrześcijańskie a także liczne zabytki będące świadectwem wcześniejszego panowania Arabów.

Kraj:.....

B. Na atrakcyjność tego europejskiego kraju wpływa zróżnicowany krajobraz o przewadze terenów górzystych, występowanie licznych wysp z urozmaiconą linią brzegową, z licznymi zatokami, a także posiadanie zabytków cywilizacji starożytnej.

Kraj:.....

C. Turyści w tym kraju, oprócz pozostałości cywilizacji starożytnej, coraz liczniej zwiedzają rafy koralowe. Niestety zagrożeniem dla rozwoju turystyki są ataki fundamentalistów islamskich skierowane przeciwko obcokrajowcom.

Kraj:.....

D. Kraj położony nad Morzem Adriatyckim. Turystów urzekają krajobrazy z licznymi formami krasowymi oraz skaliste wybrzeże dalmatyńskie.

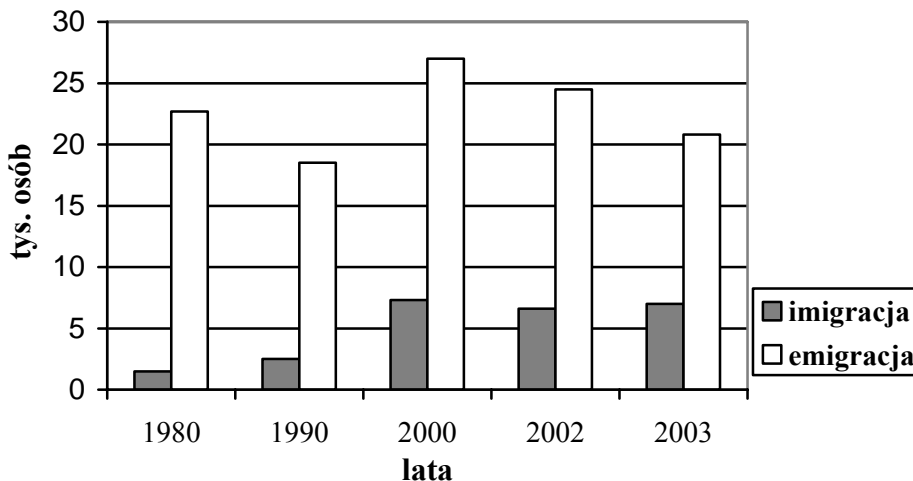
Kraj:.....

b) Zaznacz na mapie kraje opisane powyżej, wpisując na ich obszarach odpowiednio litery: A, B, C, D.

Zadanie 24. (2 pkt)

Na wykresie zaznaczono strukturę migracji ludności Polski w latach 1980-2003.

Migracje zagraniczne ludności Polski

a) Na podstawie wykresu podaj, w którym roku saldo migracji było najmniejsze.

.....

b) Podaj dwie przyczyny wyraźnego wzrostu wielkości imigracji w Polsce po roku 1990.

1.

2.

Zadanie 25. (2 pkt)

Polacy obecnie emigrują głównie do wysoko rozwiniętych krajów Europy Zachodniej. Wiele krajów Unii Europejskiej otworzyło swoje rynki pracy dla Polaków po przystąpieniu Polski do Wspólnoty.

Podaj trzy przyczyny otwierania przez te kraje rynków pracy dla Polaków.

1.

2.

3.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	23.	24.	25.
	Maks. liczba pkt	4	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 26. (2 pkt)

Przyporządkuj wymienionym krajom (A-B), po dwie charakterystyczne dla nich cechy gospodarki rolnej (a-e).

- A. Korea Północna, Chiny, Wietnam, Filipiny ,
B. Francja, Niemcy, Holandia, Dania ,

Cechy gospodarki rolnej:

- a) dominacja produkcji roślinnej w ogólnej produkcji rolnej,
- b) typ rolnictwa intensywnego o wysokiej towarowości,
- c) typ rolnictwa intensywnego opartego na dużych nakładach pracy rolników,
- d) subwencjonowanie rolnictwa,
- e) typ rolnictwa ekstensywnego, wysoko zmechanizowanego.

Zadanie 27. (1 pkt)

Tabela: Wskaźniki społeczno–ekonomiczne wybranych krajów UE w 2003 r.

Kraj	PKB w \$ na osobę według parytetu siły nabywczej	Przyrost naturalny w ‰	Zatrudnienie w rolnictwie w % (liczba aktywnych zawodowo)	Stopa bezrobocia w %
Niemcy	26321	–1,5	1,6	7,9
Polska	10309	–0,1	12,3	18,2
Litwa	6980	–3,2	7,8	17,0
Hiszpania	21393	+1,2	4,0	10,5
Czechy	14500	–1,5	5,2	7,8
Szwecja	25972	+0,1	2,0	4,0

Na podstawie informacji zawartych w tabeli i na przykładzie podanych krajów przedstaw dwie różnice między sytuacją społeczno-ekonomiczną w starych i nowych państwach Unii Europejskiej.

1.
.....
.....
.....

2.
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	26.	27.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

OCENIANIE POZIOM PODSTAWOWY

Nr zad.	Przykłady poprawnych odpowiedzi	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
1.	1. Czorsztyn 2. Przełęcz Sańba 3. Wąwóz Gorczyński 4. Kąty	0 - 2	za rozpoznanie obiektów: dwóch, trzech1 pkt czterech2 pkt
2.	Wysokość szczytu Piekiełko: 678 m n.p.m. 678 m n.p.m. – 148 m = 530 m n.p.m. Wysokość lustra wody: 530 m n.p.m.	0 - 2	za zapisanie wysokości szczytu Piekiełko1 pkt za wykonanie obliczenia i poprawny wynik 2 pkt
3.	B. lub 375 m	0 - 1	za poprawną odpowiedź1 pkt
4.	Korzyści, np.: - zapobieganie powodziom, - produkcja energii elektrycznej w elektrowni wodnej, Zagrożenia, np.: - zaburzenie naturalnego ekosystemu (zmiany mikroklimatu, wzrost wilgotności powietrza), - zalanie wsi położonych w dolinie Dunajca w czasie budowy zbiornika – konieczność budowy nowych wsi, do których przesiedlono ludność z terenów zalanych.	0 - 2	za podanie: dwóch korzyści.....1 pkt dwóch zagrożeń.....1 pkt lub za podanie jednej korzyści i jednego zagrożenia.....1 pkt
5.	a) Walory przyrodnicze, np.: - urozmaicona rzeźba terenu (skały, głązy, jaskinie, grotty i inne formy), - duża lesistość, b) Walory zagospodarowania turystycznego, np.: - szlaki turystyczne, - rozwinięta baza noclegowa - schroniska, pola biwakowe, domy wycieczkowe.	0 - 2	za podanie walorów: dwóch przyrodniczych1 pkt dwóch zagospodarowania turystycznego1 pkt lub za podanie: jednego waloru przyrodniczego i jednego waloru zagospodarowania turystycznego1 pkt
6.	610 m n.p.m.	0 - 1	za podanie wysokości w m lub w m n.p.m.1 pkt
7.	C	0 - 1	za prawidłową odpowiedź...1 pkt
8.	A – erozja boczna B – akumulacja rzeczna	0 - 1	za poprawne oznaczenie miejsc erozji i akumulacji rzecznej1 pkt

9.	np.: - hałas (narusza naturalne siedliska zwierząt), - zanieczyszczenie powietrza (negatywnie wpływa na florę i faunę Pienińskiego PN),	0 - 1	za podanie dwóch zagrożeń.....1 pkt
10.	Określenia prawidłowe: A. wyższa B. niższa C. niższe D. niższa	0 - 2	za podanie poprawnych odpowiedzi: dwóch, trzech.....1 pkt czterech.....2 pkt
11.	a) Przyczyny przyrodnicze: C, E (w dowolnej kolejności) b) Przyczyny antropogeniczne: B, D, F, H (w dowolnej kolejności) c) Skutek: G	0 - 4	a) za podanie dwóch przyczyn: przyrodniczych1 pkt b) za podanie przyczyn antropogenicznych: dwóch, trzech1 pkt czterech2 pkt c) za podanie skutku1 pkt
12.	a) stacja A – klimat morski stacja B – klimat kontynentalny b) amplituda temperatury powietrza na stacji: A: 12°C B: 37°C	0 - 2	a) za poprawne podanie nazwy typu klimatu na obydwu stacjach1 pkt b) za poprawne przyporządkowanie amplitudy dla obydwu stacji1 pkt
13.	1. B 2. A 3. A	0 - 2	za przyporządkowanie cech: dwóch1 pkt trzech2 pkt
14.	Holandia Islandia Bangladesz Kanada	0 - 2	za przyporządkowanie nazw krajów: dwóch, trzech1 pkt czterech2 pkt
15.	Korzyści, np.: - zmniejszenie ilości śmieci na wysypiskach, - wytwarzanie paliw – oleju i benzyny, - nowe miejsca pracy, - wykorzystanie odpadów szkodliwych dla środowiska,	0 – 2	za podanie korzyści: dwóch, trzech1 pkt czterech.....2 pkt
16.	a) drewno, b) węgiel kamienny, c) gaz ziemny, d) ropa naftowa.	0 - 2	za podanie surowców: dwóch, trzech1 pkt czterech.....2 pkt

17.	np.: - zmniejszenie udziału węgla kamiennego, ponieważ prowadzi to do spadku emisji CO ₂ i SO ₂ do atmosfery, - wzrost udziału gazu ziemnego ze względu na jego dużą kaloryczność i mniejszą emisję SO ₂ podczas spalania,	0 - 2	za podanie zmiany wraz z uzasadnieniem: jednej1 pkt dwóch2 pkt
18.	1. P 2. F 3. P 4. F	0 - 2	za właściwe oznaczenie zdań: dwóch, trzech1 pkt czterech2 pkt
19.	Konsekwencje starzenia się ludności, np.: - wzrost wydatków na opiekę zdrowotną, - zmniejszenie liczby szkół i przedszkoli, - wzrost wydatków na emerytury i renty,	0 - 2	za podanie konsekwencji: dwóch1 pkt trzech2 pkt
20.	Konurbacja – C,1 Aglomeracja – B,2 Megalopolis – A,3	0 - 2	za każdą poprawnie wypełnioną kolumnę w tabeli1 pkt
21.	np.: - zróżnicowanie etniczne i religijne ludności, - sztucznie przeprowadzone granice państwowe,	0 - 1	za podanie dwóch przyczyn. 1 pkt
22.	B. Tworzenie „Listy dziedzictwa światowego”	0 - 1	za podanie poprawnej odpowiedzi 1 pkt
23.	a) A - Hiszpania, B - Grecja, C - Egipt, D - Chorwacja b) Kraje oznaczone według mapy politycznej Europy	0 - 4	a) za rozpoznanie krajów: dwóch, trzech 1 pkt czterech 2 pkt b) za zaznaczenie na mapie opisanych w zadaniu krajów: dwóch, trzech 1 pkt czterech 2 pkt
24.	a) w 2003 roku. b) np.: - wyższy poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce w porównaniu do krajów Europy Wschodniej, skąd głównie wywodzą się imigranci, - reemigracja emigrantów z lat 70. i 80., którzy wyjechali z przyczyn politycznych i ekonomicznych,	0 - 2	a) za odczytanie roku z wykresu 1 pkt b) za podanie dwóch przyczyn 1 pkt

25.	Przyczyny, np.: - tania siła robocza, - Polacy są dobrze wykształconymi pracownikami, - ludność tych krajów starzeje się, rządy są zainteresowane napływem młodych ludzi,	0 - 2	za podanie przyczyn: dwóch 1 pkt trzech 2 pkt
26.	A. a), c) B. b), d)	0 - 2	za przyporządkowanie dwóch cech dla każdej z grup krajów po 1 pkt
27.	Różnice, np.: - niższy poziom rozwoju gospodarczego (niższa wielkość PKB na jednego mieszkańca) w krajach „nowych”, - wyższe zatrudnienie w rolnictwie w krajach „nowych” niż w krajach starych	0 - 1	za podanie dwóch różnic ... 1 pkt

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 150 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 19 stron (zadania od 1 do 35) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. W rozwiązaniach zadań przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z ołówka i gumki (wyłącznie do rysunków), linijki, lupy oraz kalkulatora.
7. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
60 punktów

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Do rozwiązania zadań od 1. do 7. wykorzystaj załączoną barwną mapę Pienin oraz własną wiedzę.

Zadanie 1. (1 pkt)

Podaj nazwy kartograficznych metod prezentacji zjawisk, za pomocą których na mapie Pienin przedstawiono:

- a) obiekty turystyczne
- b) występowanie lasów
- c) głębokości w Jeziorze Czorszyńskim i Sromowieckim

Zadanie 2. (2 pkt)

Mapa Pienin zawiera fragment Jeziora Czorszyńskiego. Całkowita powierzchnia jeziora w skali tej mapy wyniosłaby 168 cm². **Oblicz całkowitą powierzchnię Jeziora Czorszyńskiego, którą zajmuje ten zbiornik w terenie. Zapisz obliczenia. Wynik podaj w km².**

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:

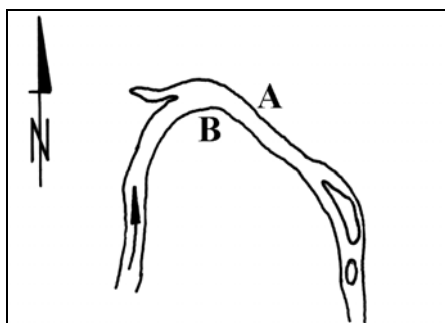
Zadanie 3. (1 pkt)

Wykorzystaj treść mapy oraz własną wiedzę i wymień trzy funkcje gospodarcze, które pełni Jezioro Czorszyńskie.

- 1.
- 2.
- 3.

Zadanie 4. (1 pkt)

Na rysunku przedstawiono zakole Dunajca u podnóża Macelowej Góry (804 m n.p.m.).

skala 1: 25 000

Odszukaj zakole na mapie i podaj, w którym miejscu – oznaczonym na rysunku literami A i B – przeważa proces erozji bocznej, a w którym proces akumulacji rzecznej.

erozja boczna

akumulacja rzeczna

Zadanie 5. (2 pkt)

Przekreśl w poniższych nawiasach określenia błędne, tak aby cechy klimatu na podanym obszarze były opisane prawidłowo.

W szczytowych partiach Pienin w porównaniu ze Sromowcami Wyżnymi położonymi nad Dunajcem

- a) suma rocznych opadów jest (niższa / wyższa).
- b) roczna amplituda temperatury powietrza jest (niższa / wyższa).
- c) ciśnienie atmosferyczne jest (niższe / wyższe).
- d) średnia temperatura roczna jest (niższa / wyższa).

Zadanie 6. (2 pkt)

Na podstawie analizy treści mapy wymień trzy rodzaje turystyki kwalifikowanej, którą można uprawiać na obszarze przedstawionym na mapie. Podaj warunki szczególnie sprzyjające uprawianiu każdego z rodzajów turystyki na tym obszarze.

1

.....

2

.....

3

.....

Zadanie 7. (1 pkt)

Zaznacz, w której z podanych poniżej miejscowości Słońce góruje najwcześniej. Odpowiedź uzasadnij.

- a) Hałuszowa
- b) Sromowce Wyżne
- c) Niedzica

Uzasadnienie:

.....

.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7
	Maks. liczba pkt	1	2	1	1	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 8. (1 pkt)

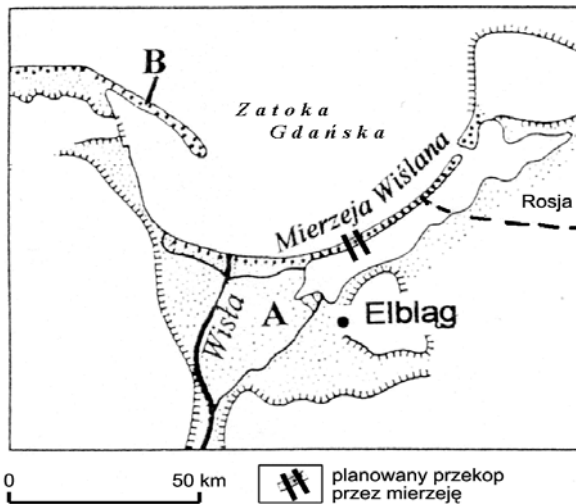
Do podanych niżej miejscowości dobierz odpowiadającą im godzinę czasu słonecznego wiedząc, że w Warszawie ($52^{\circ}15' N$, $21^{\circ} E$) jest godzina 10^{00} czasu słonecznego.

1. Madryt ($3^{\circ}W$, $40^{\circ}N$)	A. 18^{48}
2. Brisbane ($153^{\circ}E$, $27^{\circ}S$)	B. 8^{24}
	C. 2^{00}
	D. 10^{00}

1. 2.

Zadanie 9. (2 pkt)

a) Podaj, którą z form oznaczonych na rysunku literami A i B budują osady aluwialne.

b) Wymień dwie przyrodnicze cechy Zatoki Gdańskiej sprzyjające powstawaniu formy A.

1.
2.

Zadanie 10. (1 pkt)

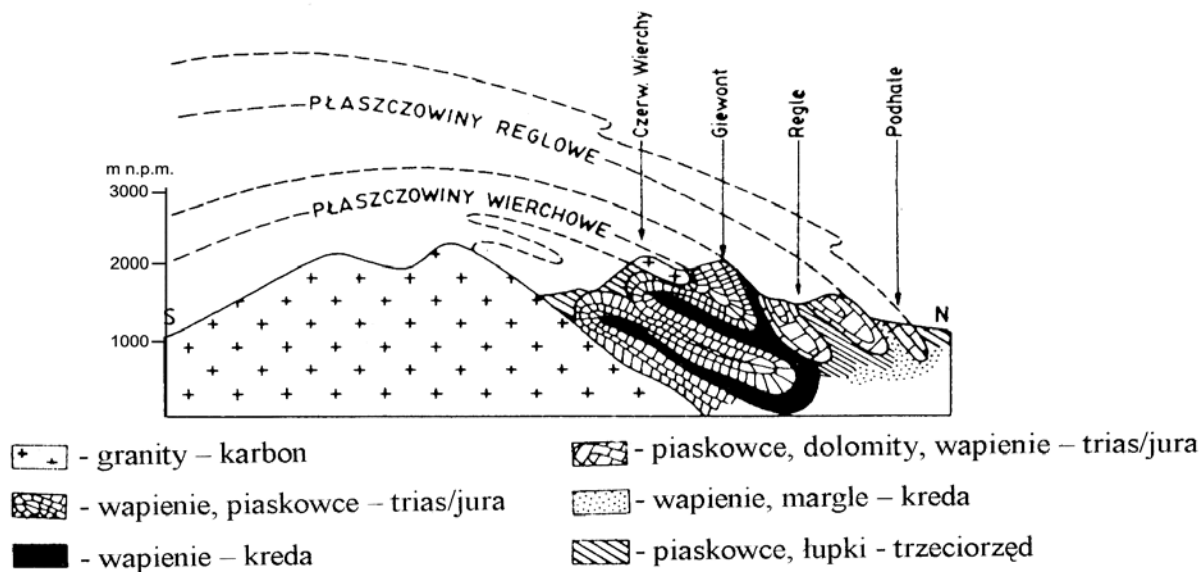
W granicach polskiej części Mierzei Wiślanej projektowana jest budowa sztucznego przekopu (rysunek z zadania 9).

Podaj dwie korzyści gospodarcze, jakie ta inwestycja może przynieść gminom położonym nad Zalewem Wiślanym.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 11. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono schematyczny przekrój geologiczny przez Tatry.

Korzystając z rysunku, uszereguj podane niżej wydarzenia geologiczne od najstarszego do najmłodszego, wpisując do ramki cyfry odpowiadające wydarzeniom.

1. Fałdowanie osadów w wyniku nacisku płyt litosfery.
2. Niszczenie osadów płaszczowinowych i trzonu granitowego przez czynniki zewnętrzne.
3. Odrywanie płaszczowin od podłoża i przesuwanie w kierunku północnym.
4. Intruzja magmowa.
5. Gromadzenie osadów w zbiorniku morskim.

Wydarzenie najstarsze

Wydarzenie najmłodsze

--	--	--	--	--

Zadanie 12. (2 pkt)

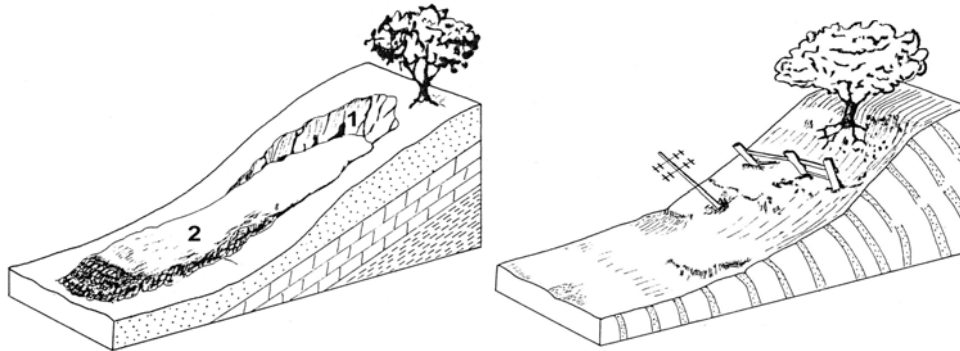
Podkreśl właściwe określenia w nawiasach, tak aby zdania przedstawiały zależności zachodzące między elementami środowiska.

- a) Zamarzanie wsiąkającej w szczeliny skalne wody może doprowadzić do (rozpuszczania skał i powstawania nacieków / łuszczenia się skał i powstawania ostańców / rozpadu blokowego skał i powstawania gołoborzy).
- b) Sudety jako góry zrębowe powstały w wyniku (ruchów epejrogenicznych / intruzji magmowych / ruchów tektonicznych).
- c) W Kotlinie Warszawskiej występują wody subartezyjskie, co uwarunkowane jest (antyklinalnym ułożeniem warstw skalnych / nieckowatym ułożeniem na przemian warstw nieprzepuszczalnych i przepuszczalnych / położeniem obszaru w strefie granicy platformy wschodnioeuropejskiej).

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	8	9	10	11	12
	Maks. liczba pkt	1	2	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 13. (2 pkt)

Rysunki przedstawiają efekty działania dwóch rodzajów ruchów masowych.

A

B

- a) Pod każdym z rysunków wpisz odpowiednią nazwę ruchu masowego.
b) Zaproponuj dwa działania człowieka zapobiegające rozprzestrzenianiu się procesów przedstawionych na rysunkach.

1

2

Zadanie 14. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, przyporządkowując poszczególnym typom genetycznym jezior właściwą im charakterystykę oraz odpowiedni przykład jeziora, dobierając je z niżej podanych.

Charakterystyka jeziora:

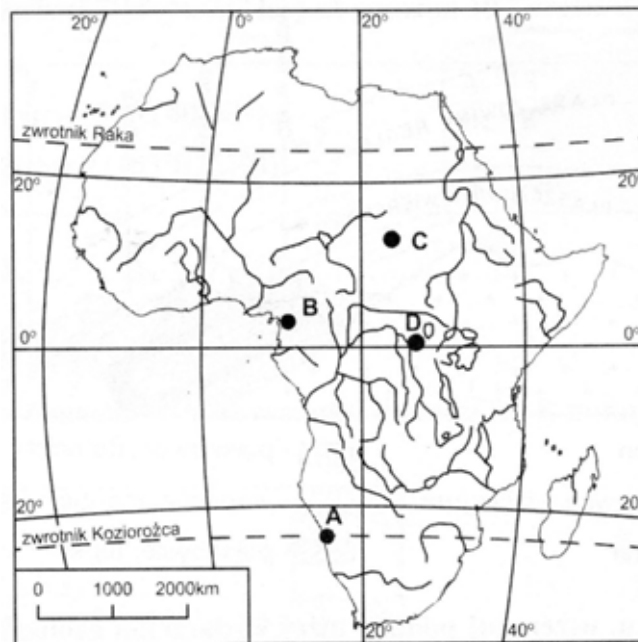
1. Jezioro charakteryzuje się dużą głębokością oraz wydłużonym kształtem. Strome brzegi jeziora wynikają z położenia w dolinie ryftowej.
2. Cechą charakterystyczną tego jeziora jest dość duża powierzchnia oraz silnie rozczłonkowana linia brzegowa z dużą ilością zatok i wysp. Wynika to z wypełnienia wodą nieregularnych zagłębień.
3. Małe, ale głębokie jezioro, które powstało w miejscu występowania pola firnowego.
4. Jezioro posiada dużą powierzchnię, ale niezbyt dużą głębokość. Woda może być słona, ponieważ jest to pozostałość dawnego morza.

Przykłady jezior: A – Aralskie B – Czarny Staw nad Morskim Okiem
C – Tanganika D – Mamry

Typ genetyczny jeziora	Charakterystyka jeziora	Przykład jeziora
polodowcowe cyrkowe		
tektoniczne		
polodowcowe morenowe		

Zadanie 15. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie stacji klimatycznych w Afryce.

a) Wyjaśnij, podając dwa argumenty, dlaczego opady w stacji A są mniejsze niż opady w stacji B, mimo że obie stacje leżą nad morzem.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Wyjaśnij, podając dwa argumenty, dlaczego stacje C i D różnią się dobowymi amplitudami temperatury powietrza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	13	14	15
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 16. (2 pkt)

Na mapie konturowej przedstawiono kraje basenu Morza Śródziemnego.

Na podstawie opisów rozpoznaj i wpisz nazwy krajów położonych w tym regionie.

- A. Turystów przyciągają do tego położonego na półwyspie kraju walory krajobrazowe, zwłaszcza wybrzeża wschodniego, archipelagi wysp oraz obiekty kultury materialnej: świątynie chrześcijańskie a także liczne zabytki będące świadectwem wcześniejszego panowania Arabów.

Kraj:.....

- B. Na atrakcyjność tego europejskiego kraju wpływa zróżnicowany krajobraz o przewadze terenów górzystych, występowanie licznych wysp z urozmaiconą linią brzegową, z licznymi zatokami, a także posiadanie zabytków cywilizacji starożytnej.

Kraj:.....

- C. Turyści w tym kraju, oprócz pozostałości cywilizacji starożytnej, coraz liczniej zwiedzają rafy koralowe. Niestety zagrożeniem dla rozwoju turystyki są ataki fundamentalistów islamskich skierowane przeciwko obcokrajowcom.

Kraj:.....

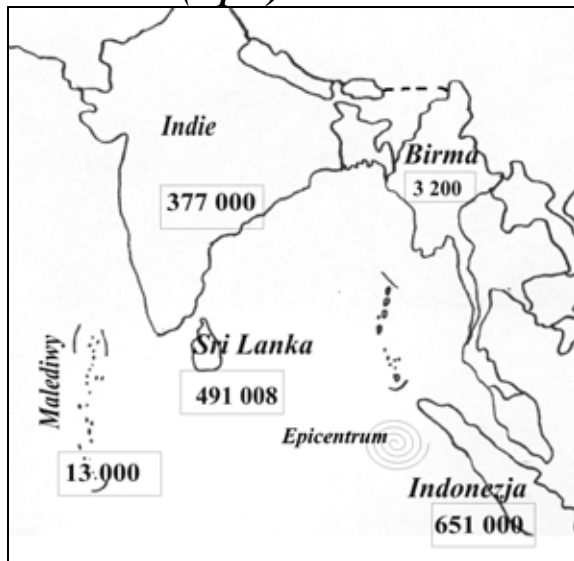
- D. Kraj położony nad Morzem Adriatyckim. Turystów urzekają krajobrazy z licznymi formami krasowymi oraz skaliste wybrzeże dalmatyńskie.

Kraj:.....

Zadanie 17. (2 pkt)

Zaznacz na mapie kraje opisane w zadaniu 16, wpisując na ich obszarach odpowiednio litery: A, B, C, D.

Zadanie 18. (2 pkt)

Rys.
Całkowita liczba ofiar tsunami
w krajach najsilniej dotkniętych
tym kataklizmem w grudniu 2004
roku.
Liczby uwzględniają ofiary
śmiertelne oraz mieszkańców
pozbawionych dachu nad głową.

a) Podaj przyczynę trzęsień ziemi, których skutkiem jest występowanie tsunami na przedstawionym na rysunku obszarze.

.....
.....

b) Podaj trzy cechy tsunami, które decydują o katastrofalnych zniszczeniach na obszarach występowania tego zjawiska.

1.
2.
3.

Zadanie 19. (2 pkt)

Uzupełnij brakujące elementy tabeli ilustrującej współzależność elementów środowiska. Wykorzystaj niżej zamieszczone dane.

Klimat: zwrotnikowy suchy, umiarkowany ciepły suchy, podzwrotnikowy śródziemnomorski

Roślinność: tajga, tundra

Gleby: biellicowe, tundrowe, cynamonowe, czarnoziem

Klimat	Roślinność	Gleby
	step	
subpolarny		
	lasy dębowe i makia	

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	16	17	18	19
	Maks. liczba pkt	2	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 20. (1 pkt)

Na fotografii przedstawiono terasową uprawę roślin.

Uzasadnij, czy sposób zagospodarowania obszaru przedstawiony na fotografii jest korzystny dla rolnictwa. W uzasadnieniu przedstaw dwa argumenty.

1.
.....
.....
2.
.....
.....

Zadanie 21. (2 pkt)

Podaj, które z wymienionych niżej czynników rozwoju rolnictwa odnoszą się do Wyżyny Lubelskiej, a które charakteryzują Nizinę Śląską.

- A. okres wegetacji trwający 220-230 dni
- B. duże powierzchnie czarnoziemów i rędzin
- C. duże powierzchnie czarnych ziem i mad
- D. średni na tle kraju poziom kultury rolnej
- E. duży udział pracujących w rolnictwie w ogólnej liczbie ludności zawodowo czynnej
- F. zużycie nawozów sztucznych na 1 ha użytków rolnych wyższe niż średnio w kraju

Wyżyna Lubelska:,, Nizina Śląska:,,

Zadanie 22. (3 pkt)

Dla każdego z regionów oznaczonych na mapie cyframi 1, 2, 3 podaj odpowiedni rodzaj hodowli bydła (intensywna, ekstensywna) oraz przedstaw główną przyczynę dużej koncentracji zwierząt hodowlanych.

Region 1:

.....

Region 2:

.....

Region 3:

.....

Zadanie 23. (2 pkt)

„Struktura użytkowania ziemi na świecie ulega ciągłym zmianom” – uzasadnij to stwierdzenie podając przykłady zmian w użytkowaniu ziemi na wskazanych obszarach.

1. Amazonia

.....

2. Wschodnie wybrzeże Stanów Zjednoczonych

.....

3. Okolice Bełchatowa

.....

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	20	21	22	23
	Maks. liczba pkt	1	2	3	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 24. (2 pkt)

Wisła jest osią przemysłową Polski. Wzdłuż jej doliny zlokalizowano liczne ośrodki przemysłowe, których przykłady i rozmieszczenie ilustruje załączona mapa.

Uzupełnij tabelkę, wpisując po dwa przykłady ośrodków przemysłowych położonych nad Wisłą i reprezentujących wskazane w tabeli gałęzie lub branże przemysłu.

Przemysł metalurgiczny	Przemysł nawozów sztucznych
.....
.....

Zadanie 25. (1 pkt)

Pomimo zlokalizowania nad Wisłą licznych ośrodków przemysłowych, rzeka ta nie odgrywa znaczącej roli w żegludze śródlądowej Polski.

Podaj dwie przyrodnicze przyczyny marginalnego znaczenia Wisły w transporcie wodnym.

1.

2.

Zadanie 26. (2 pkt)

Tabela: Wydobycie ropy naftowej na Bliskim Wschodzie w 2002 r.

Lp.	Kraj	Wielkość wydobycia w mln ton	Udział w światowym wydobyciu w %
1.	Arabia Saudyjska	394	12,3
2.	Iran	181	5,5
3.	Irak	115	3,6
4.	Kuwejt	101	3,1
5.	Zjednoczone Emiraty Arabskie	99	3,0
6.	Libia	66	2,0
7.	Egipt	41	1,3
8.	Katar	33	1,0
Razem		1030	31,8
Świat		3329	100,0

Wykorzystując własną wiedzę oraz dane z tabeli wyjaśnij, dlaczego konflikt zbrojny w regionie Zatoki Perskiej może być niebezpieczny dla światowej gospodarki. Uwzględnij w wyjaśnieniu dwa argumenty.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 27. (1 pkt)

Spośród podanych w tabeli (zadanie 26) krajów, wymień trzy kraje położone nad Zatoką Perską, w których w końcu XX wieku miały miejsce konflikty zbrojne z sąsiadami.

1., 2., 3.

Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	24	25	26	27
	Maks. liczba pkt	2	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 28. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono obroty w handlu zagranicznym Polski w 2002 roku.

Rok	Ogółem	Import	Eksport	Saldo
<i>w mln \$ USA</i>				
2002	96123	55113	41010

Miejsce na obliczenia:

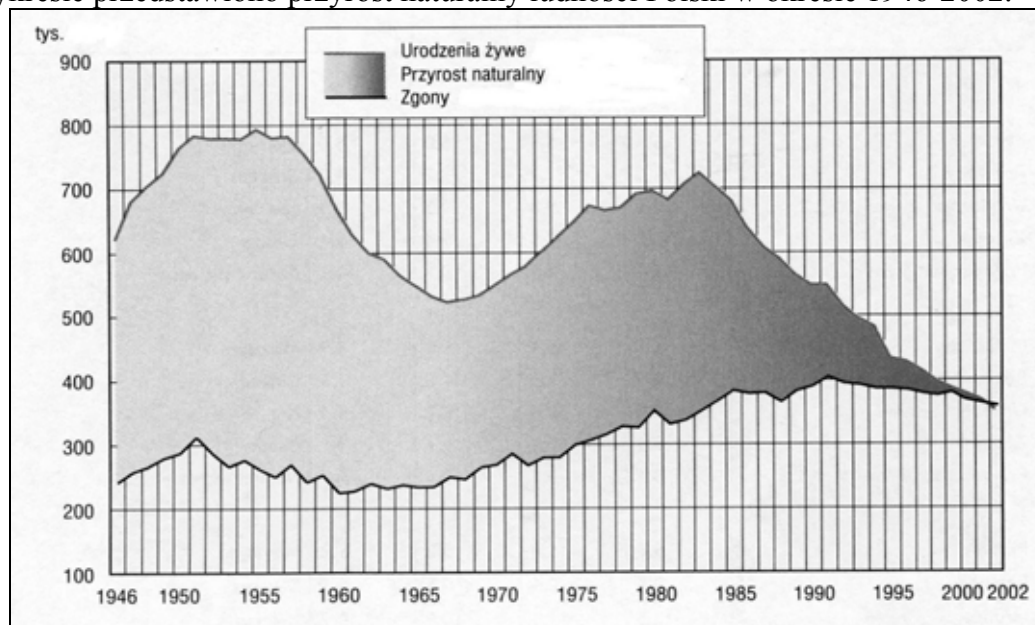
a) Oblicz saldo handlu zagranicznego Polski. Wynik obliczeń wpisz w odpowiednie miejsce w tabeli.

b) Tradycyjnym surowcem eksportowanym przez Polskę jest węgiel kamienny. Zaznacz literę, którą oznaczono kraje należące obecnie, podobnie jak Polska, do eksporterów węgla kamiennego.

- A. Niemcy, Brazylia, Wielka Brytania, Francja
- B. Australia, RPA, Stany Zjednoczone, Kanada
- C. Wielka Brytania, Ukraina, Francja, Szwecja
- D. Ukraina, Wielka Brytania, Argentyna, Zambia

Zadanie 29. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono przyrost naturalny ludności Polski w okresie 1946-2002.

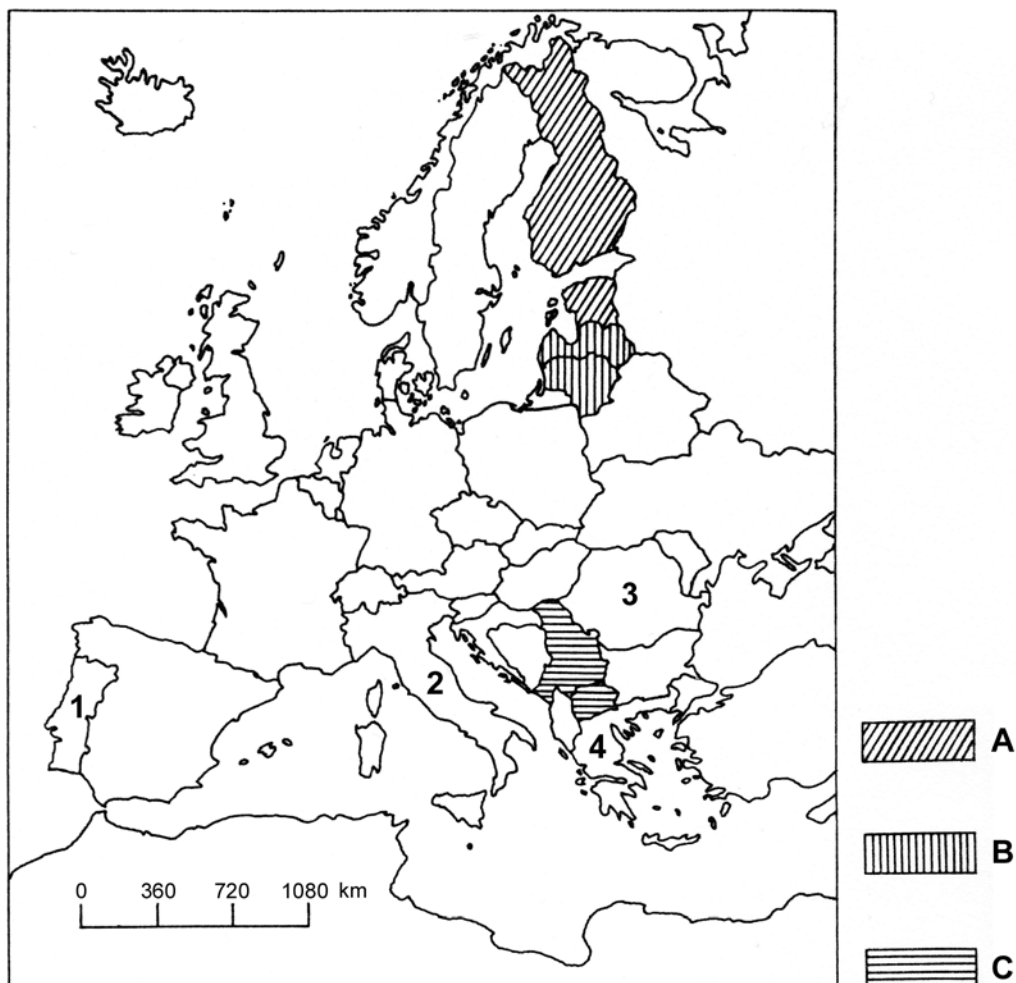

Korzystając z wykresu, sformułuj trzy wnioski odnoszące się do kształtowania się przyrostu naturalnego ludności Polski w latach 1946-2002.

1.
2.
3.

Zadanie 30. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie wybranych rodzin i grup językowych w Europie.

a) Napisz, która z grup krajów oznaczonych na mapie sygnaturami: A, B, C nie należy do rodziny języków indoeuropejskich.

Odpowiedź:

b) Spośród krajów oznaczonych na mapie cyframi od 1 do 4 jeden należy do innej grupy językowej niż pozostałe. Podaj nazwę tego kraju.

Odpowiedź:

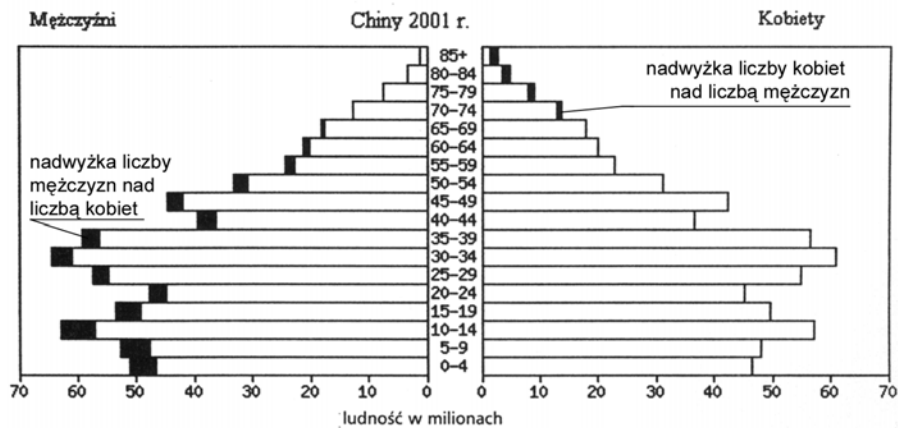
Wypełnia egzaminator!	Nr zadania	28.	29.	30.
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 31. (2 pkt)

Zadanie wykonaj, korzystając z załączonego tekstu i piramidy wieku ludności Chin.

Politykę obniżania przyrostu naturalnego rządu Chin prowadzą od lat 50. XX wieku. Na początku lat 80. przepisy dotyczące kontroli urodzeń jeszcze zaostrzono, wprowadzając zasadę jednego dziecka w rodzinie. Chcąc ograniczyć liczbę potomstwa, przesunięto wiek zawierania małżeństw, wprowadzono bodźce ekonomiczne w postaci premii gotówkowych, szybszego przydziału mieszkań, dłuższego urlopu macierzyńskiego, lepszej opieki medycznej dla jednego dziecka. Powyższe zachęty okazały się wystarczające w mieście (tam przyrost wyraźnie się obniżył), ale nie na wsi, gdzie mieszka 2/3 ludności. Na przeszkodzie stoi mentalność wieśniaków, preferujących liczne rodziny i posiadanie potomków płci męskiej.

Kontrola urodzeń w połączeniu z mentalnością społeczeństwa powoduje, że deformacja w strukturze wieku i płci narasta. Np. proporcja zgonów noworodków płci męskiej i żeńskiej kształtuje się w Chinach jak 0,7 do 1. Jest to niewątpliwie skutek drastycznych rozwiązań podejmowanych przez rodziców. Widząc niekorzystne symptomy swej polityki, rząd zaczął nieśmiało zezwalać na posiadanie dwojga dzieci w przypadku małżeństw jedynaków.

Podaj dwie cechy ludności Chin, które odzwierciedlają politykę demograficzną tego kraju.

1.
2.

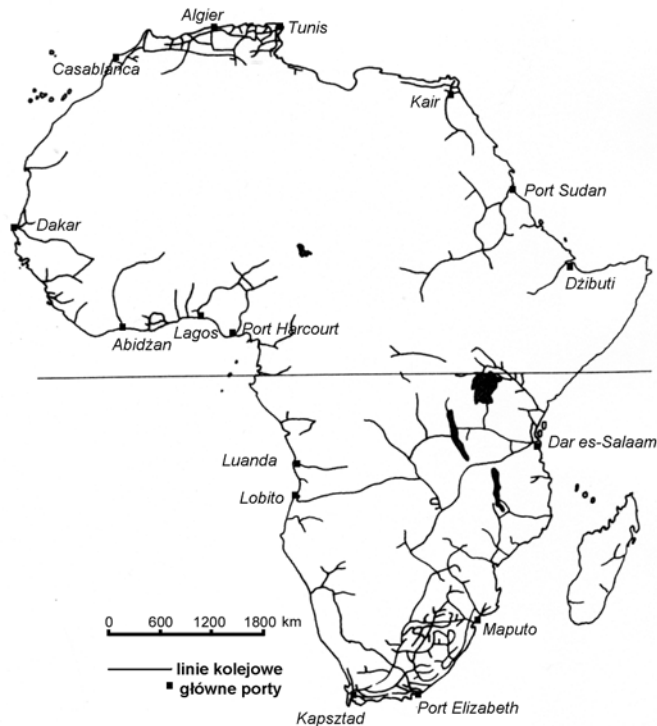
Zadanie 32. (1 pkt)

Wśród demografów na świecie przeważa przekonanie, że polityka demograficzna Chin, pomimo znacznego obniżenia przyrostu naturalnego, nie powinna być naśladowana przez kraje przeżywające eksplozję demograficzną. **Przedstaw dwa argumenty uzasadniające tę tezę.**

1.
.....
2.
.....

Zadanie 33. (2 pkt)

Afryka jest kontynentem o niewielkiej gęstości linii kolejowych, co przedstawiono na poniższej mapie.

Podaj po dwa czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze, które wpłynęły na gęstość i rozmieszczenie linii kolejowych w Afryce.

Czynniki przyrodnicze

1.
.....
2.
.....

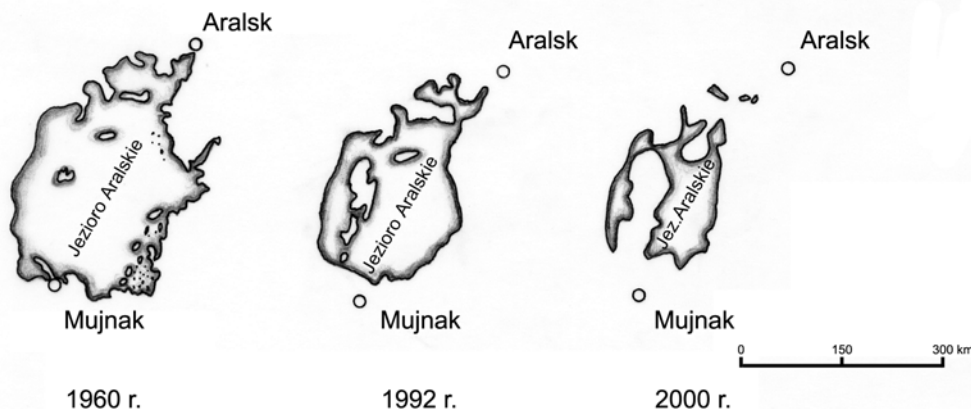
Czynniki pozaprzyrodnicze

1.
.....
2.
.....

wypełnia egzaminator!	Nr zadania	31.	32.	33.
	Maks. liczba pkt	2	1	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 34. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono zmiany powierzchni Jeziora Aralskiego w latach 1960-2000.

Nadmierne nawadnianie upraw bawełny w Uzbekistanie i Turkmenistanie przez wody rzek Amu-darii i Syr-darii, uchodzących do Jeziora Aralskiego, spowodowało zmiany w środowisku przyrodniczym oraz gospodarce regionu.

Korzystając z zamieszczonego rysunku oraz własnej wiedzy podaj po dwie negatywne przyrodnicze oraz gospodarcze konsekwencje nadmiernego poboru wód rzecznych do nawadniania pól w tym regionie.

Konsekwencje przyrodnicze

1.
2.

Konsekwencje gospodarcze

1.
2.

Zadanie 35. (1 pkt)

Jednym z coraz częściej wykorzystywanych wskaźników rozwoju społeczno-ekonomicznego jest wskaźnik **HDI** (Human Development Index).

Zaznacz trzy z wymienionych mierników, które uwzględnia ten wskaźnik.

- A. Długość przeciętnego trwania życia.
- B. Wielkość PKB na mieszkańca.
- C. Udział w światowej produkcji wyrobów elektronicznych.
- D. Struktura zatrudnienia ludności.
- E. Wielkości opisujące wykształcenie np. dostęp do oświaty, umiejętność czytania i pisania.

wypełnia egzaminator!	Nr zadania	34.	35.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

**OCENIANIE
POZIOM ROZSZERZONY**

Nr zad.	Przykłady poprawnych odpowiedzi	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
1.	a) metoda sygnaturowa (sygnatur punktowych) b) metoda powierzchniowa c) metoda izarytmiczna lub izolinii	0-1	za podanie nazw trzech metod ..1 pkt
2.	1 cm – 0,25 km 1 cm ² – 0,0625 km ² 168 cm ² – x km ² x = 10,5 km ²	0-2	za poprawny sposób obliczenia1 pkt za poprawny sposób obliczenia i poprawny wynik2 pkt
3.	np.: - retencyjna (przeciwpowodziowa), - rekreacyjna, - energetyczna	0-1	za podanie trzech funkcji1 pkt
4.	erozja boczna – A akumulacja rzeczna - B	0-1	za poprawne przyporządkowanie1 pkt
5.	Określenia prawidłowe: a) wyższa b) niższa c) niższe d) niższa	0-2	za podanie poprawnych odpowiedzi: dwóch, trzech.....1 pkt czterech.....2 pkt
6.	np.: - piesza – obecność szlaków turystycznych, - narciarstwo – wyciąg narciarski w Czorsztynie, łagodne stoki gór, - turystyka wodna – liczne przystanie wodne nad Jeziorem Czorsztyńskim, spływy kajakowe na Dunajcu.	0-2	za podanie dwóch rodzajów turystyki i warunków im sprzyjających ...1 pkt za podanie trzech rodzajów turystyki i warunków im sprzyjających ...2 pkt
7.	Hałuszowa Uzasadnienie: - położona jest najbardziej na wschód.	0-1	za podanie miejscowości wraz z uzasadnieniem1 pkt
8.	1. B, 2. A	0-1	za dobranie czasu słonecznego do dwóch miejscowości1 pkt
9.	a) A (lub delta) b) np.: - płytkość zatoki, - małe falowanie.	0-2	a) za podanie nazwy formy.....1 pkt b) za podanie dwóch cech Zatoki Gdańskiej.....1 pkt
10.	np.: - ożywienie funkcji portowych ośrodków położonych nad Zalewem Wiślanym, - zmniejszenie kosztów transportu (skrócenie drogi na pełne morze).	0-1	za podanie dwóch korzyści.....1 pkt

11.	Kolejność wydarzeń: 4,5,1,3,2	0-2	za podanie w kolejności chronologicznej: trzech wydarzeń1 pkt wszystkich wydarzeń2 pkt
12.	Określenia prawidłowe: a) rozpadu blokowego skał i powstawania gołoborzy, b) ruchów tektonicznych, c) nieckowatym ułożeniem na przemian warstw nieprzepuszczalnych i przepuszczalnych.	0-2	za podanie zależności: dwóch.....1 pkt trzech.....2 pkt
13.	A. osuwisko B. spęływanie Działania, np.: - utrwalanie gruntu pokrywą roślinną, - orka w poprzek stoku (orka poziomicowa).	0-2	za podanie nazw dwóch ruchów masowych1 pkt za podanie dwóch działań1 pkt
14.	polodowcowe cyrkowe – 3, B tektoniczne – 1, C polodowcowe morenowe – 2, D	0-2	za uzupełnienie każdej kolumnypo 1 pkt
15.	a) np.: stacja A –wielkość opadów jest ograniczana przez: - położenie na Zwrotniku Koziorożca, gdzie występują zstępujące ruchy powietrza, przez co opady są niewielkie, - zimny Prąd Benguelski, który wpływa na spadek opadów; stacja B -powstawaniu opadów sprzyjają: - położenie w strefie równikowej, gdzie zachodzi silna konwekcja wstępująca powietrza, przyczyniająca się do wzrostu opadów, - ciepły Prąd Gwinejski, który wpływa na wzrost opadów. b) np.: - stacja C leży na obszarze, który charakteryzuje suchość powietrza, skąpa roślinność, co ułatwia silne nagrzewanie się powierzchni terenu i powietrza w ciągu dnia oraz wychłodzenie nocą; - stacja D - duże zachmurzenie (duża wilgotność powietrza) wpływa łagodząco na zróżnicowanie dobowych temperatur powietrza.	0-2	a) za podanie w wyjaśnieniu dwóch argumentów1pkt b) za podanie w wyjaśnieniu dwóch argumentów1 pkt

16.	A - Hiszpania, B - Grecja, C - Egipt, D - Chorwacja	0-2	za rozpoznanie krajów: dwóch, trzech 1 pkt czterech 2 pkt
17.	Kraje oznaczone według mapy politycznej Europy	0-2	za zaznaczenie na mapie opisanych w zadaniu krajów: dwóch, trzech 1 pkt czterech 2 pkt
18.	a) Przyczyny, np.: - ruch płyt litosfery, - ruch płyt w strefie subdukcji, - erupcje wulkaniczne. b) np.: - duża prędkość rozchodzenia się fali, - znaczna wysokość fali na wybrzeżu (spiętrzenie wody na wybrzeżu do wysokości 30-40 m), - nagłość zjawiska (raptowne pojawienie się),	0-2	a) za podanie przyczyny trzęsień ziemi..... 1 pkt b) za podanie trzech cech fal tsunami1 pkt
19.	Uzupełnienia tabeli wierszami od góry: - umiarkowany ciepły suchy, czarnoziem - tundra, tundrowe - podzwrotnikowy śródziemnomorski, cynamonowe	0-2	za uzupełnienie wierszy: dwóch1 pkt trzech2 pkt
20.	np.: Jest korzystny ze względu na: - umożliwienie uprawy roślin, - wykorzystanie tej samej wody do nawadniania pól położonych na różnych wysokościach, lub Jest niekorzystny ze względu na: - utrudnione korzystanie z maszyn rolniczych, - możliwość przerywania wałów w przypadku wystąpienia ulewnych opadów.	0-1	za uzasadnienie z podaniem dwóch argumentów1 pkt
21.	Wyżyna Lubelska – B, D E, Nizina Śląska – A, C, F,	0-2	za poprawnie przyporządkowane cechy trzy 1pkt wszystkie2 pkt

22.	<p>Region 1.: hodowla ekstensywna; przyczyny, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - religia, która zakazuje zabijania krów. <p>Region 2.: hodowla intensywna; przyczyny, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -duże nakłady kapitału, -wysoki popyt na wołowinę i przetwory mleczne, - chłonny rynek zbytu, - występowanie łąk i pastwisk. <p>Region 3: hodowla ekstensywna; przyczyny, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozległe naturalne pastwiska. 	0-3	za podanie rodzaju hodowli i przyczyny koncentracji zwierząt hodowlanych dla każdego z regionówpo 1 pkt
23.	<p>1. Amazonia, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w miejsce wycinanych lasów powstają użytki rolne, drogi, osiedla, tereny przemysłowe. <p>2. Wschodnie wybrzeże St. Zjednoczonych, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - użytki rolne zamieniane są na infrastrukturę techniczną, powstają tereny zurbanizowane. <p>3. Okolice Bełchatowa, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnie użytków rolnych i lasów zajęły hałdy, wyrobiska, tereny sportowe i obszary rekultywowane. 	0-2	za podanie uzasadnienia zmian na obszarach: dwóch1 pkt trzech2 pkt
24.	<ul style="list-style-type: none"> - przemysł metalurgiczny: Kraków, Warszawa, - przemysł nawozów sztucznych: Puławy, Włocławek 	0-2	za podanie ośrodków: dwóch, trzech1 pkt czterech.....2 pkt
25.	<p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zlodzenie wód w okresie zimy, - liczne pływizny (łachy) utrudniające żeglugę. 	0-1	za podanie dwóch przyczyn1 pkt
26.	<p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jest to główny rejon dostaw ropy na rynek świata, konflikt zbrojny w tym rejonie może destabilizować gospodarki zwłaszcza krajów wysoko rozwiniętych, uzależnionych od dostaw ropy naftowej z rejonu Zatoki Perskiej, - niebezpieczne mogą być również zniszczenie urządzeń wiertniczych, co może prowadzić do wahań w dostawach ropy i degradacji środowiska. 	0-2	za wyjaśnienie z uwzględnieniem argumentów: jednego.....1 pkt dwóch.....2 pkt

27.	Irak, Kuwejt, Iran.	0-1	za podanie trzech krajów 1 pkt
28.	a) saldo bilansu handlu zagranicznego: 41 010 mln \$ – 55 113 mln \$ = (–14 103) mln \$ USA b) B. (Australia, RPA, Stany Zjednoczone, Kanada)	0-2	a) za podanie poprawnej ujemnej wartości salda 1 pkt b) za zaznaczenie eksporterów węgla kamiennego..... 1 pkt
29.	np.: - na wielkość przyrostu naturalnego w Polsce wpływa głównie współczynnik urodzeń, - po okresach wyżów demograficznych następują nize (istnieją wyraźne fluktuacje przyrostu naturalnego), - wyż powojenny lat 50. posiada „echo” w latach 70.	0-2	za podanie dwóch wniosków 1 pkt za podanie trzech wniosków 2 pkt
30.	a) A b) Grecja	0-2	a) za wskazanie grupy krajów.... 1 pkt b) za podanie nazwy kraju..... 1 pkt
31.	np.: - spadek przyrostu naturalnego lub spadek urodzeń, - liczebna przewaga chłopców nad dziewczynkami.	0-2	za podanie cech: jednej 1 pkt dwóch..... 2 pkt
32.	np.: Polityka demograficzna Chin: - zagraża bezpieczeństwu rodziny, - deformuje strukturę płci w państwie,	0-1	za podanie dwóch argumentów 1 pkt
33.	Czynniki przyrodnicze, np.: - klimat - duże obszary pustyń (Sahara, Kalahari, Namib), na których brak linii kolejowych, a większa na obszarach klimatu podzwrotnikowego morskiego, - bliskość wybrzeża - większe zagęszczenie sieci w pobliżu linii brzegowej. Czynniki pozaprzyrodnicze, np.: - poziom rozwoju gospodarczego kraju – gęsta sieć kolei w krajach o wyższym poziomie rozwoju (RPA, Algieria), a brak sieci kolejowej w krajach bardzo ubogich, - polityka kolonizatorów sprowadzająca się do budowy linii kolejowych do wywozu surowców lub wyłącznie na obszarach swoich kolonii.	0-2	za podanie czynników: dwóch przyrodniczych..... 1 pkt dwóch pozaprzyrodniczych..... 1 pkt lub za podanie jednego czynnika przyrodniczego i jednego pozaprzyrodniczego..... 1 pkt

34.	Konsekwencje przyrodnicze, np.: - stopniowy zanik J. Aralskiego, - wzrost zasolenia wód jeziora, Konsekwencje gospodarcze, np.: - utrata funkcji portowych przez Aralsk i Mujnak, - zmniejszenie lub brak połowów na Jeziorze Aralskim.	0-2	za podanie konsekwencji: dwóch przyrodniczych.....1pkt dwóch gospodarczych.....1pkt lub za podanie po jednej konsekwencji przyrodniczej i gospodarczej.....1pkt
35.	A, B, E	0-1	za wskazanie trzech mierników 1pkt